

ژانر معمایی

پیشینه ژانر معمایی به دهه ۱۹۲۰ و شکوفایی آن از دهه ۳۰ میلادی رخ داده است. در حال حاضر گونه‌ی سینمایی معمایی، یکی از محبوب‌ترین و یکی از پرمشاهگرتین‌ها در بین ژانرهای هنر هفتم برشمرده می‌شود.

همشهری آنلاین - مهدی تهرانی: پیشینه ژانر معمایی به دهه ۱۹۲۰ و شکوفایی آن از دهه ۳۰ میلادی رخ داده است. در حال حاضر گونه‌ی سینمایی معمایی، یکی از محبوب‌ترین و یکی از پرمشاهگرتین‌ها در بین ژانرهای هنر هفتم برشمرده می‌شود.

در بین گونه‌های سینمایی، ژانر جنایی از پررونق‌ترین‌ها و مرتبط‌ترین گونه‌ها با ژانر معمایی شناخته شده است. به همین منوال ژانر پلیسی نیز می‌تواند به ژانر معمایی ربط پیدا کند. از این منظر برخی سینمایی‌نویسان و مورخان سینما؛ ژانر معمایی را یک زیر ژانر در گونه‌ی جنایی می‌دانند. نمونه‌هایی از این‌گونه را در ذیل ببینید:

نگاهی به فیلم پادشاهان خیابان ساخته دیوید آیر

شاترآیلند؛ ساخته مارتین اسکورسیزی: عشق زیر پای جنون

شاترآیلند؛ کودک یا هیولای درون؟ رفتارشناختی آنچه که ناپیدا است

درباره دشمنان مردم ساخته مایکل مان

بچه عوض شده؛ ساخته کلینت ایست وود: مبارزه تا مرز پیروزی

از سویی دیگر قواعد ژانر معمایی پرداخت شده و نظام‌مند است و می‌تواند به عنوان یک ژانر مستقل نیز معرفی و در نظر گرفته شود. در حال حاضر در سینمای دنیا عمدتاً ژانر معمایی را یک گونه‌ی مستقل و یا همراه تریلر در نظر می‌گیرند.

در ژانر معمایی آنچه مهم است سهم یک راز در داستان است. این راز یا از تماشاگر مخفی است و یا اینکه در همان ابتدای داستان و در طی روایت فیلم با وی در میان گذاشته می‌شود. هرچه باشد، مهم پرداخت این راز و معما و به جواب رسیدن در انتهای اثر سینمایی است.

در ژانر معمایی؛ شخصیت معما ساز و رازگونه یا یک انسان است یا یک موجود زنده غیر از انسان و یا یک شخصیت خیالی و یا حتی یک موجود غیرواقعی. عناصر داستان در ژانر معمایی مدام به سمت برملا کردن راز و معما می‌روند و از سویی دیگر برخی از عناصر داستان سعی در مخفی شدن آن دارند. از اینروست که زبردستی و تبحر داستان نویس و سناریست و سپس مدیریت و ذهن خلاق کارگردان در پرداخت شدن نهایی؛ اصلی‌ترین عنصر در به بار نشستن یک اثر سینمایی معمایی به حساب می‌آید.

از دیگر سو سبک بازیگری نیز؛ در ژانر معمایی تکنیک‌های خاصی می‌طلبد و همچنین استعداد و غریزه‌ی طبیعی. از جدیدترین فیلم‌های این ژانر؛ آخرین فیلم دیوید فینچر یعنی " دختر از دست رفته " GONE GIRL محصول 2014 قابل اشاره است.

در بین سریال‌های تلویزیونی که معروفیت جهانی داشته باشند، احتمالاً مجموعه سریال‌های بریتانیایی شرلوک هلمز با حضور بازیگر اسطوره‌ای و توانای آن " جرمی برت " بهترین مثال برای یک مجموعه تلویزیونی در ژانر معمایی می‌باشد.

در سال‌های دور و در دهه 50 و 60 عمده آثار آلفرد هیچکاک نیز در رده فیلم‌های مهم معمایی قرار می‌گرفتند. طرز بیان معما و رازهای داستان نیز به گونه‌ای بود که هیچکاک هرگز دستش را برای تماشاگر رو نمی‌کرد، از این رو تعلیق و سوسپانس روایت تصویری به اندازه‌ای بود که تماشاگر تا انتها فیلم را دنبال می‌نمود. نمونه آثار بریتانیایی و آمریکایی هیچکاک در عناوین ذیل بررسی شده اند که شامل آثار معمایی وی نیز می‌شوند:

مروری بر دوره فیلمسازی آلفرد هیچکاک در سینمای بریتانیا

مجموعه تصاویر/ دوره فیلمسازی آلفرد هیچکاک در سینمای بریتانی

مروری بر دوره فیلمسازی آلفرد هیچکاک در سینمای آمریکا

بازهم تکرار می‌کنم، ژانر معمایی می‌تواند با گونه‌های پلیسی و جنایی و تریلر که پیش از این نیز مفصلاً در مجله ژانر بحث شده‌اند، ترکیب شوند.